

Zvonimir Osrečki

ZVEZDANA LAZIN, Skulpture, jun 2008.

Prva samostalna izložba skulptura i crteža mlade beogradske umetnice Zvezdane Lazin, rođene i školovane u Beogradu na Fakultetu primenjenih umetnosti, nikoga nije ostavila ravnodušnim. Rekli bismo da je to zbog ogromnog truda koji ona ulaže u traganja i istraživanja mogućnosti da od obilja koje je okružuje selektuje samo ono što može potpuno da otelovi u spoljašnjem, odbacujući sadržinu koju materijal skulpture nije u stanju da primi u sebe i da je izrazi na pravi način. Drugi razlog je sposobnost vajarke da integriše iskustva klasične i moderne skulpture što je dovodi u priliku da se slobodno tematski i motivski kreće od klasičnog do apstraktnog, od refleksivnog do ekspresivnog, eliminišući, koliko je to moguće, racionalan pristup u korist iracionalnog i intuitivnog. Time sebi oslobađa slobodu za promišljanja, ali i za izraz vajarskog materijala koji oblikuje prema logici same plastike a ne prema zadacima anatomije. Otuda su Zvezdanini radovi u kamenu, bronzi i gipsu, puni obilja i raznovrsnosti - lepa i slobodna nužnost. Možemo ih označiti delima koja odgovorno, kroz formu i zakonitost skulpturalnog, iskazuju trajnost i opštost, i okarakterisati kao umetnost oslobođenu slučajnosti i subjektivnosti.

Umetnici je, očigledno, bilo poznato da suštinsku osnovu skulpture predstavlja ono što je supstancijalno, ono što mora direktno, bez dilema i ulepšavanja, da poruči i uobličiti nepromenljivo i večno, nezavisno, mirno i spokojno, što nikakav dodir sa spoljnim svetom nije u stanju da pomuti. Lazinova osnovni tip svojih vajarskih tvorevina nalazi u liku antroposa ili u delovima njegovog tela. Ljudski lik je, kao što je poznato, vajarstvu prirodom dat, nije ga ova umetnost sama pronašlo. I Zvezdanin estetski predmet, skulptura u njenoj izvedbi, je jedna varijanta prirode, ali na način svojstven stilu i izrazu umetnice. Ovu stvarateljku, naime, ne privlači i ne pobuđuje kamen kao materija, već njegova masivnost, ona nije usredsređena na telo kao anatomsku ili biološku datost, već na telesnost tela, nije joj imanentna površina sa širinom i visinom, već stremljenju dubini, snažno naglašenoj dubini, kao krajnjem delu neke zapremine koja se, kako veli Roden „potiskuje od pozadi“. Mlada vajarica osvaja dubinu snažnim isticanjem toka linija koje poniru u prostor favorizujući je na račun visine. Otuda su njene skulpture, figurativne ili apstrakcijske, svejedno, spavači koji sanjaju sebe, bezmerni okamenjeni oblici sa izgledom večnosti. Liče na one koji će sve nadživeti, pa i same sebe. Njihovo vreme ne protiče. Oni puštaju da vreme teče pored njih, ništa ne odnoseći i ne donoseći, ali dostojanstveno svedočeći zašto je plastika skulpture prava umetnost klasičnog ideala.

Priroda je, uočljivo je to bilo na ovoj izložbi, Zvezdani Lazin podarila oštro oko, veštu ruku i bodru misao, namenila joj radoznalost, nemire, spontanost i strast, razvila posvećenost a izmamila iz nje neočekivanost i nepredvidivost. Uz plahovit

temperament detinjeg i misaonu britkost zrele umetnice, evo svih temeljnih elemenata i čari sveta igre i umetnosti. To nas još više utvrđuje u uverenju da su Zvezdani bliže fantazija i fantazma od estetičarskih normi, traganja i lutanja od umetničkih konvencija a intuicija od didaktičkih kanona, što je

podstiče da se oproba i proveru u različitim domenima skulptorske veštine.

Ona to i čini, uverena u ispravnost svoga „vjeruju“: umetnost počinje tek sa poniranjem u sebe i spoznavanjem unutrašnje istine.